

УДК [37.013-043.86-028.42:796.011.3](045)

ВАСИЛЬ ОВЧАРУК, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання, Вінницький національний технічний університет, Україна

ORCID ID 0000-0002-8443-5460 vovcharuk@gmail.com

БОРИС МАКСИМЧУК, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини, Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна

ORCID ID 0000-0002-4168-1223 0674256781@ukr.net

ВИТАЛІЙ ЗОЛОЧЕВСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Україна

ORCID ID 0000-0002-0713-7435 zol_v_v@ukr.net

ВИРА ОВЧАРУК, старший викладач кафедри фізичного виховання, Вінницький національний технічний університет, Україна

ORCID ID 0000-0002-0648-7994 ovcharukvira@gmail.com

ОЛЕКСАНДР РОМАНЕНКО, старший викладач кафедри спортивної медицини, фізичного виховання та реабілітації, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, Україна

ORCID ID 0000-0001-8183-6034 aleksandrromanenko26@gmail.com

ДИНАМІКА ЦІННОСТЕЙ ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ІННОВАТИЦІ УКРАЇНИ

VASYL OVCHARUK, PhD in pedagogical sciences, associate professor, head of the department of physical education, Vinnytsia National Technical University, Ukraine

BORYS MAKSYMCHUK, Full Professor, Doctor of Science in Pedagogy, Professor of the Department of Physical Education, Sports and Human Health, Izmail State University of Humanities, Ukraine

VITALII ZOLOCHEVSKYI, candidate of the Pedagogical Science, associate professor, professor at the Department of physical education, special physical training and sport, Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University, Ukraine

VIRA OVCHARUK, senior lecturer of the Department of Physical Education, Vinnytsia National Technical University, Ukraine

OLEKSANDR ROMANENKO, senior lecturer of the Department of Sports medicine, physical education and rehabilitation, Vinnytsia National Medical University named after M. I. Pirogov, Ukraine

DYNAMICS OF VALUES OF PHYSICAL SELF-IMPROVEMENT OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN EDUCATIONAL INNOVATION OF UKRAINE

У статті здійснюється комплексний аналіз динаміки цінностей фізичного самовдосконалення в освітній інновації України. Досліджується еволюція уявлень про фізичний розвиток та здоровий спосіб життя в освітній системі, а також їх трансфор-

мація під впливом нових освітніх тенденцій та технологій. Окрема увага приділяється змінам у ставленні до фізичного самовдосконалення серед здобувачів вищої освіти, ролі викладачів у формуванні цих цінностей, а також впливу міжнародного досвіду на українську освітню практику.

Стаття аналізує сучасні підходи до інтеграції фізичної активності в

освітній процес, досліджує ключові чинники, що сприяють популяризації фізичного самовдосконалення серед молоді, та визначає можливі напрями вдосконалення цієї сфери в умовах глобалізації та цифровізації освіти. Робота підкреслює значущість фізичного самовдосконалення як невід'ємної частини всебічного розвитку особистості, що сприяє підвищен-

ню якості життя, соціальної активності та конкурентоспроможності випускників державних закладів вищої освіти у глобальному середовищі.

Ключові слова: студентство, поведінкова модель, традиція, соціокультурне середовище, технології, осмислення самовдосконалення.

Summary. The article provides a comprehensive analysis of the dynamics of the values of physical self-improvement in the educational innovation of Ukraine. The evolution of ideas about physical development and a healthy lifestyle in the educational system, as well as their transformation under the influence of new educational trends and technologies, is studied. Particular attention is paid to changes in the attitude towards physical self-improvement among students of higher education, the role of teachers in the formation of these values, as well as the influence of international experience on Ukrainian educational practice.

The article analyzes modern approaches to the integration of physical activity into the educational process, examines the key factors contributing to the popularization of physical self-improvement among young people, and identifies possible areas of improvement in this area in the conditions of globalization and digitalization of education. The work emphasizes the importance of physical self-improvement as an integral part of comprehensive personality development, which contributes to improving the quality of life, social activity and competitiveness of graduates of public institutions of higher education in the global environment.

Key words: studentship, behavioral model, tradition, socio-cultural environment, technologies, understanding of self-improvement.

Мета: системний аналіз і огляд наявних національних теорій і практик сучасного фізичного самовдосконалення студентської молоді; узагальнення досліджень на перетині традиційної педагогіки, освітньої та позаосвітньої фізкультурної іннова-

тики й урешті – окреслення найактуальніших аксіологем персонального, групового чи масового самовдосконалення фізичного та тілесного розвитку. Також ставимо за мету окреслити ціннісні засади фізичного самовдосконалення сучасної молоді у взаємозв'язку із освітніми інноваціями та соціокультурним контекстом, з яким перетинаються освітні середовища, локації й модуси особисто-го чи загально закономірного саморозвитку студентської молоді.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Аксіологія, чи теорія цінностей сукупно з мотивами (мотиваційно-ціннісна сфера) є базисом у розумінні процесу фізичного самовдосконалення молоді та скеровуванні освітнього процесу (Газнюк, 2010). При цьому так звані традиційні і нові цінності бачаться як найбільш суперечлива й часто взаємовиключна царина. Проте для освітологічного дослідження як початкову пропозицію цієї статті автори пропонують своєрідний "зустрічний курс", коли задіяні обидва механізми, а освітня інноватика має допомогти традиції.

Також ми враховуємо необхідність для української методології описати свою парадигму з урахуванням багатовимірної освітньої інноватики, в тому числі глобалізаційних та технологічних змін.

Аналіз досліджень і публікацій. В українській фізкультурній освітній традиції цінності завжди були наріжним каменем власне методики й опиралися переважно на спадок етнопедагогіки та праці провідних науковців. Для вищої школи методику фізичного самовдосконалення студентів вивчали Д. Піонтковський (Піонтковський, 2008); М. Черних та М. Русанов (Черних, Русанов, 2014); Н. Довгань, Л. Биковська, Н. Чайченко (Довгань, Биковська, Чайченко, 2014); ціннісні аспекти фізичної культури і виховання студентів представлено у працях М. Ібрагімова (Ібрагімов, 2011). О. Ісакової (Ісакова, 2017) та інших. У свою чергу інноваційні аспекти фізичного виховання й самовдосконалення в університетах стали актуальними в останні роки й представлені окремими досл-

ідженнями (Атаманюк, 2022). Натомість ціннісні основи студентського фізичного самовдосконалення в контексті останніх освітніх інновацій майже не розроблені.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ціннісний аспект фізичного виховання та самовдосконалення в українській методиці вищої школи завжди був обов'язковим компонентом. Ширші або вужчі зауваження з цього приводу знаходимо в усіх визначних науковців. Так, цінними залишаються спеціальні дослідження з аксіології здоров'язбереження, мотивації фізкультурної, спортивної та навчальної діяльності таких науковців, як Ю. Бойко (Бойко, 2015); Т. Круцевич, О. Подлесний (Круцевич, Подлесний, 2008); Р. Гуревич, О. Паламарчук та інші (Palamarchuk, Gurevych., 2020); С. Грищенко (Грищенко, 2019); Б. Максимчук, Н. Башавець та інші (Максимчук, Овчарук., 2020; Максимчук, 2016; Овчарук, Максимчук., 2024).

Останнім часом українські науковці стали приділяти значну увагу інноваційним методам та підходам до фізичного виховання у ЗВО (Ваколюк, Шелюк, Симонович, 2021, с. 24). Проте аксіологія фізичного та тілесного самовдосконалення ще не переосмислена в цьому контексті й потребує наукових рефлексій.

Освітні інновації, як відомо, базуються на досягненнях інформаційно-технологічного прогресу, а, з іншого боку – на, змінах та вдосконаленні педагогічних методів, технологій та інструментів в контексті освітньої реформатики загалом. Остання якраз назріла й імплементується останніми роками в українському освітньому просторі, починаючи від реформи вищої освіти та її переходом до Болонського процесу. Проте, на нашу думку, в рамках цієї статті необхідно згадати нове Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти (Наказ МОН України, 2023), яке інтегровано опирається на Закон про вищу освіту та Закон України "Про інноваційну діяльність", чим і мають керуватися українські педагоги-новатори.

Аксіологічний аналіз (виявлення ціннісних аспектів) згаданого Поло-

ження про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти дозволяє виокремити дві важливі освітні аксіологеми:

1. Найбільш цінним для новітньої освіти є "саморозвиток суб'єктів освітньої діяльності" в контексті "реалізації цінностей та принципів державної політики в сфері освіти" (*Наказ МОН України, 2023*).

2. В сучасній українській освіті цінується й усіяко стимулюється "інноваційність та оригінальність експериментально апробованої авторської педагогічної ідеї, що вирізняється з-поміж інших новизною, теоретичним та практичним значенням результатів діяльності" (*Наказ МОН України, 2023*).

У контексті вищевказаних рамок зупинимося на системному аналізі українських досліджень, які найбільш близькі до теми нашої статті. У цьому плані варто виокремити дисертаційні дослідження Т. Калюжної про педагогічну аксіологію в умовах освітніх реформ (*Калюжна, 2010*) та Ю. Бойко, яка вивчала формування аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів ЗВО (*Бойко, 2015*).

Так, Ю. Бойко обґрунтувала, що ключовим і функційним є поняття аксіологічні установки, куди входять цінності, орієнтації, ставлення й активні дії. Вона визначила аксіологічні установки для здорового способу життя як "інтегральну якість особистості, що відображає спосіб її життя відповідно до отриманих знань, потреб, прагнень до позитивної валеологічної активності, усвідомлене ставлення до здоров'я, сформованість умінь і навичок збереження і зміцнення здоров'я, що проявляються в тривалих позитивних змінах її поведінки" (*Бойко, 2015*). Очевидно, що в контексті освітніх інновацій і фізичного самовдосконалення як більш загального поняття можна трансформувати це визначення: цілісну якість особистості студента, що об'єктивується усвідомленням потреб, особистого значення і персональної діяльності, скерованої на фізичне самовдосконалення упродовж тривалого часу, в рамках діяльнісної системності та стилю життя.

Прикметно, що Т. Калюжна, яка робила акцент на професійно-педагогічних ціннісних орієнтаціях (етичних, екологічних, естетичних екзистенцій них тощо) у плані фізичного самовдосконалення міркувала шляхом "від тілесного – до духовного й від духовного – до тілесного". Вона передбачила, що в системі цінностей фізична й тілесна досконалість в контексті інноваційного синергетичного підходу (психологія – освітологія – культурологія – соціологія) матимуть шанс на естетичне, педагогічне і технологічне зближення. Вона зазначила цю метакатегорію (аксіологему) як КРАСА на стику духовного й матеріального: "У ряді духовних цінностей особливе місце займає краса. Будучи перш за все позначенням відношення людини до матеріального, такого, що існує в природному або перетвореному вигляді, краса виступає як характеристика етичних явищ, тобто поведінки людини як відносини до самої себе і інших людей" (*Калюжна, 2010*). При цьому методологія визнає, що новітні виміри краси викликані суспільною потребою встановити втрачений зв'язок між "технологічним" фізичним існуванням і внутрішнім буттям.

Варто відзначити, що в Україні після уведення кредитно-трансферної системи в рамках на той час інноваційного Болонського процесу почали топитися численні дискусії про аксіологічні зміни в свідомості студентської молоді. В контексті освітньої інноватики 2010-х рр. доречною бачилася думка А. Ільченко: "Ціннісне ставлення особистості до своєї фізичної культури – це прояв самоставлення, інтересу, зацікавленості, спрямованих на позитивне оцінювання цінностей фізичної культури, сутності набутих якостей, властивостей фізичної культури, які сприяють формуванню самосвідомості і мають позитивне значення для життєдатності особистості" (*Ільченко, 2014*). Проте на досвіді реальної фізкультурно-педагогічної практики О. Марченко спостерігала за тим, що студенти досі розуміють трансльовані їм аксіологеми фізичного самовиховання як "абстрактні епістемі", оскільки на той час набувала обертів

матеріально-технологічна сфера цінностей (*Марченко, 2010*). Отже, на зорі значних інноваційних освітніх реформ серед українського студентства спостерігалася дивергенція цінностей: ФІЗИЧНА ДОСКОНАЛІСТЬ як результат природної активності – ТІЛЕСНА ДОСКОНАЛІСТЬ як соматична краса сама по собі або модульована нефізичними засобами. Ці тенденції спостерігаємо й досі.

На тлі тогочасних дискусій цікаво спостерігати, як новий виток вітчизняних освітніх інновацій уплинув на аксіологію молодіжного фізичного самовдосконалення. Так, у найновіших дослідження наших науковців вже обґрунтовано необхідність зближення ціннісного змісту фізкультурної освіти, освітнього простору в широкому розумінні й позаосвітніх соціокультурних середовищ (*Цибульська, Безверхня, Файдевич, 2022*).

1. Беручи до уваги вищенаведені дискусії та новітній дискурс вітчизняних науковців (*Дубогай, Мозолєв, Сичов, 2023; Шляхова, 2020; Шоробура, 2023*), а також власні спостереження, можемо дихотомічно представити аксіологію самовдосконалення фізичного розвитку студентської молоді в контексті сучасних освітніх інновацій (*табл. 1*), зазначивши, що менеджери й викладачі ЗВО мають враховувати при плануванні змісту освіти й доборі методичного інструментарію обидві групи цінностей.

Після цього узагальнення доречно згадати запропоновані інноваційні засади середовищного, контекстного і навіть клубного навчання, які максимально конгруентні цінностям сучасної молоді й поза фізкультурною діяльністю і можуть стати своєрідним компромісом між масовою модою та освітнім обов'язком (*Черних, Русанов, 2014*). На нашу думку, подальше вдосконалення теоретичної аксіології самовиховання синергічно зі зміною освітнього середовища та методичного інструментарію допоможе українській вищій освіті гідно конкурувати з технологізованим та індустріалізованим соціокультурним середовищем. Тоді новітні універси-

Таблиця 1

Новітні цінності фізичного самовдосконалення молоді. Дихотомічна класифікація

Цінності ФС в рамках освітньої комунікації та взаємодії	Цінності ФС в рамках соціокультурної молодіжної комунікації та взаємодії
<p>Бути фізично досконалим цінно, тому що це: відповідає очікуванням оточення (в тому числі викладацького); є компонентом загальноприйнятої системи цінностей; сприяє самоповазі й самоідентичності; допомагає здобувати фах; сприяє комунікації в групі; підіймає престиж студента; зберігає здоров'я; естетично й красиво; зміцнює характер (особливо в хлопців); сприяє життєвому успіху; дозволяє стати лідером студентського колективу; сприяє спортивним досягненням (акмеологія)</p>	<p>Бути фізично й тілесно досконалим цінно, тому що це: привабливо (естетично), мужньо (хлопці), жіночно (дівчата); модно (бути гарним, розвиненим і здоровим); сприяє інтракультурній молодіжній інтеграції та самоідентичності (тусовки, субкультури, клуби); сексуально і сприяє спілкуванню з протилежною статтю; сприяє як ідентичності, так і самості, виокремленню з «сірої маси», вирізненню (дистинктивна аксіологема); креативно (тіло як об'єкт творення, боді-арту, бодібілдингу тощо); технологічно (існують фізкультурні, біохімічні, хірургічні, фен-, спа- та інші технології вдосконалення тіла)</p>

тети зможуть протидіяти деструктивним цінностям б'юті-індустрії (брендінг, маркетинг, косметологія, пластична хірургія) та іншим нефізкультурним методам фізичного й тілесного самовдосконалення.

При чому зараз виразно окреслилися два механізми стимуляції-реалізації цих мотивів – "знизу – догори" та "згори – донизу" (Піонтковський, 2008). Перший – це прояв внутрішньої інтенції в освітньому чи соціокультурному середовищі, а другий, складніший, передбачає прийняття студентом форм, практик, механізмів та цінностей, які йому пропонуються як готові або рамкові (освітні програми, плани, цілі). Очевидно, що в складному інформатизованому середовищі на перше місце виходять проблеми інтеріоризації й персоналізації відібраних педагогами цінностей і мотивів, які б змогли переорієнтувати студента на здоровий спосіб життя поміж інших способів, пропонувані технологізованим полікультурним соціумом.

Ми спостерігаємо: спеціальний акцент на інновації – це наразі специфічна прерогатива українського освітнього простору, оскільки в західноєвропейському та інших прогресивних дискурсах це само собою зрозуміло й усі сучасні технології та ціннісні виміри фізичного розвитку студентів обов'язково уявляються в

ключі інноватики (*Наказ МОН України, 2023*).

Успіх українських науковців у тому, що вони дійшли згоди й розуміння: успішне виховання й самовдосконалення молоді можливе тільки за інноваційних освітніх процесів у напрямі їхньої інтеграції з непрофесійним, масовим соціокультурним процесом, де установки, ініціації, присвоєння цінностей та смислів визначають орієнтацію молодої людини на рівні з освітньою діяльністю, що сукупно формує цілісну психофізичну й духовно-матеріальну картину світу й себе в ньому. Це суголосно найновішим рефлексіям про те, що освітньо-культурний розширений континуум, в який включена молода людина, включає широкий аксіологічний спектр від рівня знань, самосвідомості й дисципліни – до естетичних смаків, ставлення до свого тіла, проведення вільного часу тощо (*Довгань, Биковська, Чайченко, 2014*).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Головний висновок статті – очевидний: у новітню посткультурну епоху відбувається своєрідне змагання між напрацьованими традиційними цінностями і новітніми технологіями, які піддають згадані цінності переосмисленню, ревізії, а головне – появі нових мотивацій і способів фізкультурної самореалізації молоді.

Результатом нашого дослідження стали нижченаведені спостереження.

1. На відміну від закордонних дослідників, які вивчають безпосереднє привнесення наперед заданих аксіологем у фізичне виховання студентів, які традиційно протиставляють внутрішній освітній простір студента зовнішньому соціокультурному, вітчизняні науковці розуміють відкритість, взаємопроникність і навіть умовність цих просторів у контексті освітньої й загальнотехнологічної інноватики.

2. Використавши досвід проведеного нами ревію та відповідних узагальнень можемо виокремити як мінімум три взаємопов'язані, але й гомологічні рівні, які водночас є послідовними (від мотиву – до результату) у часі феноменами. Оскільки новітні цінності й мотиви фізичного самовдосконалення – багатовимірні й різномірні площина, то вважаємо, що ці рівні представляють поведінкову, діяльну та власне методичну площину і містять, на нашу думку по чотири поступові компоненти (*табл. 2*).

Перспективи подальших досліджень лежать у площині новітнього впливу культурних переконань і звичаїв на фізичну форму та поведінку щодо здоров'я; ролі медіа та суспільних очікувань у формуванні іміджу тіла та трендів у фітнесі чи інших прак-

Таблиця 2

Мотиваційно-ціннісні рівні та компоненти фізичного самовдосконалення студентів

Компонент	Рухий	Процес	Системність	Результат
Рівень ↓	→	→	→	
ДІЯЛЬНИЙ	Воля	Здоровий спосіб життя	Життєва практика	Життєвий успіх
ПОВЕДІНКОВИЙ	Потреба	Природо-відповідна активність	Фізкультурна діяльність	Задоволеність
МЕТОДИЧНИЙ	Рефлексія	Самоконтроль	Самовиховання	Самовдосконалення

тиках, а також впливу потреб у соціалізації культурній причетності та участі в громаді, що може впливати на мотивацію до фізичної активності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Атаманюк, С. (2022). Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання інноваційних видів рухової активності: методологічна основа. *Освіта. Інноватика. Практика*, 10(3), 6–15. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i3-001>
- Бойко Ю. С. (2015). Формування аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів. (Дис... канд. пед. наук). Умань.
- Ваклюк А., Шелюк В., Симонович Н. (2021). Інноваційні технології у системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти. *Інноватика у вихованні*, 14, 128–134. URL <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i14.431>
- Газнюк, Л. М. (2010). Аксіологія тілесності в контексті фізичного розвитку людини. Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти. Київ. С. 19–20.
- Грищенко С.В. (2019). Самовдосконалення особистості. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка.
- Довгань, Н. Ю., Биковська, Л. Б., Чайченко, Н. Л. (2014). Фізичне самовдосконалення студентів. Київ: КНТЕУ.
- Дубогай, О. Д., Мозолев, О. М., Сичов, С. О. (2023). Фізичне самовдосконалення студентів педагогічних спеціальностей в умовах закладу вищої освіти. Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту. Матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. Хмельницький: ХГПА. 250 с.
- Про вищу освіту. Закон України. (2014). URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Ібрагімов, М. (2011). Аксіологія спорту і фізичного виховання в концепті спортивного інтересу та спортивного егоїзму. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 4, 79–86.
- Ільченко А. І. (2014). Формування ціннісного ставлення старшокласників до оздоровчої та розвивальної рухової діяльності. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 18(1), 280–288. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2014_18%281%29_33
- Ісакова О. І. (2017). Аксіологія здоров'я молоді у сучасній філософській антропології. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія. URL <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/10098>
- Каложна Т. Г. (2010). Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти. (Дис. канд. філос. наук). НПУ імені М. П. Драгоманова.
- Круцевич Т. Ю., Подлесний О. І. (2008). Потребово-мотиваційний підхід до управління фізичним вихованням студентів. *Теорія та методика фізичного виховання і спорту*, 2, 69–74.
- Максимчук Б. А., Овчарук В. В., Галайдюк М. А., Литвиненко В. А., Башавець Н. А., Кахіані Ю. В., Худицька Х. М., Овчарук В. Г. (2020). Модернізація інфраструктури національної системи фізичного виховання. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*, 8(128), 102–111. URL [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8\(128\).23](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8(128).23)
- Максимчук Б. А. (2016). Формування валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання (теоретико-методичний аспект). Вінниця: ТОВ фірма "Планер".
- Марченко О. Ю. (2010). Формування ціннісних категорій особистої фізичної культури у студентської молоді. (Дис... канд. наук з фіз. вих. і спорту). Дніпропетровськ.
- Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти. Наказ МОН України. (2023). URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#Text>
- Овчарук В. В., Максимчук Б. А., Рошні І. Г., Головченко О. І., Кметюк Д. І. (2024). Генеза наукових підходів до фізичного самовдосконалення особистості в історії психолого-педагогічної думки та поза нею. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 8. URL <https://doi.org/10.5281/zenodo.12760575>
- Піонтковський Д. В. (2008). Формування вмінь самовдосконалення студентів у позааудиторній діяльності з фізичного виховання: теоретико-методичний аспект. *Вісник Житомирського державного університету*, 42, 140–144. URL <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/2728>
- Рябченко В. Г., Донець І. О., Черезов Ю. О., Костюченко М. А. (2021). Психолого-педагогічні основи фізич-

ного виховання студентів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 11 (142), 131–135. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).27

Цибульська В. В., Безверхня Г. В., Файдевич В. В. (2022). Формування цінностей фізичної культури до професійно-прикладного самовдосконалення. *Rehabilitation and Recreation*, 11, 227–233. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.25>

Черних М. М., Русанов М. В. (2014). Фізичне самовдосконалення студентів. Методичні рекомендації. Харківський державний університет харчування та торгівлі.

Шавель Х. Є., Бойко Ю. С., Соколенко Л. С. (2023). Інноваційні моделі підготовки здобувачів вищої освіти в галузі фізичного виховання та спорту. *Академічні візії*, 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7724404>

Школа О., Шкаленко Д. (2022). Інноваційні технології фізичного виховання у закладах вищої освіти. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*, 2, 899–902. URL <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16686>

Шляхова О. (2020). Аксиологія повсякдення в епоху глобалізації. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*, 33–38. URL https://www.oa.edu.ua/doc/dis/shlyahova_avto1.pdf

Шоробура І. М. (2023). Фізичне самовдосконалення студентів педагогічних спеціальностей в умовах закладу вищої освіти. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту*, 242–245. Хмельницький. ХГПА. URL <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/797>

Palamarchuk, O., Gurevych, R., Maksymchuk, B., Gerasymova, I., Fushtey, O., Logutina, N., Kalashnik, N., Kylivnyk, A., Haba, I., Matviichuk, T., Solovyov, V., Maksymchuk, I. (2020). Studying Innovation as the Factor in Professional Self-Development of Specialists in Physical Education and Sport. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (4), 118–136. URL <https://doi.org/10.18662/rrem/12.4/337>

REFERENCES

Atamanjuk, S. (2022). Pidghotovka majbutnikh fakhivciv fizychnoji kuljтуры i sportu do vykorystannja innovacijnykh vydiv rukhovoji aktyvnosti: metodologichna osnova. Training of future specialists in physical culture and sports to use innovative types of motor activity: methodological basis. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 10(3), 6–15. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i3-001>

Bojko Ju.S. (2015). Formuvannja aksiologichnykh ustanovok do zdorovogho sposobu zhyttja u studentiv vyshhykh navchalnykh zakladiv. (Formation of axiological attitudes towards a healthy lifestyle among students of higher educational institutions) Dys... kand. ped. n. 13.00.07 – teoriya i metodyka vykhovannja. Umanj.

Vakoljuk A., Sheljuk V., Symonovych N. (2021). Innovacijni tekhnologiji u systemi fizychnogho vykhovannja zdobuvachiv vyshhoji osvity. *Innovatyka u vykhovanni*. (Innovative technologies in the system of physical education of students of higher education. Innovation in education) 14. S. 128–134. URL <https://doi.org/10.35619/iiu.vlii4.431>

Ghaznjuk, L. M. (2010). Aksiologhija tilesnosti v konteksti fizychnogho rozvytku ljudyny. *Paradyghma zdorovogho sposobu zhyttja: dukhovni ta fizychni komponenty: zb. nauk. st. II Mizhnar. nauk.-teoret. konf. kafedry soc.-ghuman. Dyscyplin*. Kyiv. P. 19–20.

Ghryshhenko S.V. (2019). Samovdoskonalennja osobystosti. (Self-improvement of the personality). Monohrafija. Pid naukovoju redakcijeju: Kurljand Z. N., Buzhynoji I. V. Chernighiv: NUChK imeni T.Gh. Shevchenka.

Dovghanj, N. Ju., Bykovsjka, L. B., & Chajchenko, N. L. (2014). Fizychno samovdoskonalennja studentiv. (Physical self-improvement of students). K.:KNTEU.

Duboghaj, O. D., Mozolev, O. M., Sychov, S. O. (2023). Fizychno samovdoskonalennja studentiv pedagoghichnykh specialnostej v umovakh zakladu vyshhoji osvity.

(Physical self-improvement of students of pedagogical specialties in the conditions of a higher education institution). S. 242–244. Aktualjni problemy rozvytku osvity v sferi turyzmu, fizychnoji kuljтуры ta sportu: materialy VI Vseukrajinsjkoji nauk.-prakt. konf. Khmeljnycjkyj: KhGhPA. 250 s.

Pro vyshhu osvitu. *Zakon Ukrainy*. (2014). № 1556-VII (vid 1 lypnja 2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Ibraghimov, M. (2011). Aksiologhija sportu i fizychnogho vykhovannja v koncepti sportyvnoho interesu ta sportyvnoho eghojizmu. *Teorija i metodyka fizychnogho vykhovannja i sportu*, 4, 79–86.

Iljchenko A. I. (2014). Formuvannja cinnisnogho stavlennja starshoklasnykiv do ozdorovchoji ta rozvyvalnoji rukhovoji dijajlnosti. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannja ditej ta uchnivsjkoji molodi*, 18 (1), 280–288. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2014_18%281%29_33

Isakova O. I. (2017). Aksiologhija zdorov'ja molodi u suchasnij filosofskij antropologhiji. (Axiology of youth health in modern philosophical anthropology.) *Zagaljna teoriya zdorov'ja ta zdorov'jazberezhennja: kolektyvna monohrafija*. URL <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/10098>

Kaljuzhna T. Gh. (2010). Pedagoghichna aksiologhija v umovakh modernizaciji profesijno-pedagoghichnoji osvity. (Pedagogical axiology in the conditions of modernization of professional and pedagogical education) Dys. kand. filos. nauk. 09.00.10 – filosofija osvity. NPU imeni M. P. Draghomanova.

Kruevych T. Ju., Podlesnyj O. I. (2008). Potrebovo-motyvacijnyj pidkhid do upravlinnja fizychnym vykhovannjam studentiv. (A need-motivational approach to the management of physical education of students) *Teorija ta metodyka fizychnogho vykhovannja i sportu*, 2, 69–74.

Maksymchuk B. A., Ovcharuk V. V., Ghalajdjuk M. A., Lytvynenko V. A., Bashavecj N. A., Kakhiani Ju. V.,

- Khudycjka Kh. M., Ovcharuk V. Gh. (2020). Modernizacija infrastruktury nacionaljnoji systemy fizychnogho vykhovannja. *Naukovyj chasopys Ukrainjskogo derzhavnogho universytetu imeni Mykhajla Dragomanova*, 8(128), 102–111. URL [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8\(128\).23](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8(128).23)
- Maksymchuk B. A. (2016). Formuvannja valeologichnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv u procesi fizychnogho vykhovannja (teoretyko-metodychnyj aspekt). (Formation of valeological competence of future teachers in the process of physical education (theoretical and methodological aspect)). Monografija. Vinnycja: TOV firma "Planer".
- Marchenko O. Ju. (2010). Formuvannja cinnisnykh kategorij osobystoji fizychnoji kuljтуры u studentskoho molodi. (Formation of value categories of personal physical culture among student youth.) Dys... kand. nauk z fiz. vykh. i sportu. 24.00.02. Dnipropetrovsjk.
- Nakaz MON Ukrainy (2023). Pro zatverdzhennja Polozhennja pro porjadok zdijnsennja innovacijnoji dijajlnosti u sferi osvity. (On the approval of the Regulation on the procedure for carrying out innovative activities in the field of education) № 552 (vid 12.05.2023). URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#Text>
- Ovcharuk V. V., Maksymchuk B. A., Roshhin I. Gh., Gholovchenko O. I., Kmetjuk D. I. (2024). Geneza naukovykh pidkhodiv do fizychnogho samovdoskonalennja osobystosti v istoriji psykologho-pedagoghichnoji dumky ta poza neju. (The genesis of scientific approaches to the physical self-improvement of the individual in the history of psychological and pedagogical thought and beyond.) *Pedagoghichna Akademiya: naukovy zapysky*, (8). URL <https://doi.org/10.5281/zenodo.12760575>
- Piontkovskij D. V. (2008). Formuvannja vminj samovdoskonalennja studentiv u pozaudytornij dijajlnosti z fizychnogho vykhovannja: teoretyko-metodychnyj aspekt. (Formation of students' self-improvement skills in extracurricular physical education activities: theoretical and methodological aspect) *Visnyk Zhytomirskogo derzhavnogho universytetu*, 42, 140–144. URL <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/2728>
- Rjabchenko V. Gh., Donec I. O., Cherezov Ju. O., Kostjuchenko M. A. (2021). Psykologho-pedagoghichni osnovy fizychnogho vykhovannja studentiv. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova*, 11 (142), 131–135. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(142).27
- Cybuljsjka V. V., Bezverkhnja Gh. V., Fajdevych V. V. (2022). Formuvannja cinnostej fizychnoji kuljтуры do profesijno-prykladnogho samovdoskonalennja. *Rehabilitation and Recreation*, 11, 227–233. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.25>
- Chernykh M. M., Rusanov M. V. (2014). Fizychno samovdoskonalennja studentiv. (Physical self-improvement of students) METODYCHNI REKOMENDACIJI. KhDUKht.
- Shavelj Kh. Je., Bojko Ju. S., Sokolenko L. S. (2023). Innovacijni modeli pidgotovky zdobuvachiv vyshhoji osvity v ghaluzi fizychnogho vykhovannja ta sportu. Akademichni viziji. (Innovative models of training of higher education students in the field of physical education and sports). DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7724404>
- Shkola O., Shkalenko D. (2022). Innovacijni tekhnologhiji fizychnogho vykhovannja u zakladakh vyshhoji osvity. (Innovative technologies of physical education in institutions of higher education). *Aktualjni problemy v systemi osvity: zagaljnoosvitnij zaklad serednjoji osvity – douniversytetsjka pidgotovka – zaklad vyshhoji osvity*, 2, 899–902. URL <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16686>
- Shljakhova O. (2020). Aksiologhija povsjakdenja v epokhu globalizaciji. (Axiology is everyday in the era of globalization). *Naukovyj visnyk Cherniveckogo nacionalnogho universytetu*, 33–38. URL https://www.oa.edu.ua/doc/dis/shlyahova_avto1.pdf
- Shorobura I. M. (2023). Fizychno samovdoskonalennja studentiv pedagoghichnykh specialnostej v umovakh zakladu vyshhoji osvity. (Physical self-improvement of students of pedagogical specialties in the conditions of a higher education institution). *Aktualjni problemy rozvytku osvity v sferi turizmu, fizychnoji kuljтуры ta sportu*. Khmeljnycjkij. KhGhPA. S. 242–245. URL <http://46.63.9.20:88/jspui/handle/123456789/797>
- Palamarchuk, O., Gurevych, R., Maksymchuk, B., Gerasymova, I., Fushtey, O., Logutina, N., Kalashnik, N., Kylyvnyk, A., Haba, I., Matviichuk, T., Solovyov, V., Maksymchuk, I. (2020). Studying Innovation as the Factor in Professional Self-Development of Specialists in Physical Education and Sport. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(4), 118–136. URL <https://doi.org/10.18662/rem/12.4/337>

